

PAPER DETAILS

TITLE: Kadın Hakları Üzerine İki Hint Kaynağı

AUTHORS: Türkkaya ATAÖV

PAGES: 207-214

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1017>

Kadın Hakları Üstüne İki Hint Kaynağı

Türkkaya Ataöv, Ankara Üniversitesi SBF, tataov@gmail.com.

Genç bir Hint Müslüman kızının yüksek lisans¹ ve doktora² tezlerinin siyasette kadın varlığı ve kadın hakları üstüne eğilen iki bilimsel araştırma yapmış ve ikisinin de akademik onaya kavuşmuş olması konunun bundan sonra da irdelenmesi gerektiğinin bir kez daha altını çiziyor. Sartre'ın erdemli yaşam arkadaşı ve insan hakları savaşımının dirençli yoldaşı Simone de Beauvoir, kadını gençliğimizde görüp okuduğumuz o ünlü yapıtında "İkinci Cins" diye tanımlamıştı. Dünya tarihi bir anlamda eşitlik savaşıdır. Kadın-erkek çerçevesinde, bu savaş sayısal olarak eşitler arasında sürüp gelmiştir. Sokrates ve Galilei'den Beethoven ve Einstein'a değin, tarih sayfalarını erkek cinsi daha fazla doldurdu ama gözünü budaktan sakınmayan kadınların başında Rosa Luxemburg, Beatrice Webb ve Angela Davis; sanatçıların içinde Sarah Bernhardt ve Frida Kahlo; yıldız olmuşların en önünde Ümmü Gülsüm ve Greta Garbo; siyasetçilerin başında Kleopatra, Theodora, Kraliçe Elizabeth, Çariçe Katerina ve Indira Gandhi; bilim kadınlarının dizelgesinde de Marie Curie gelir. Bu sıralama bu denli kısa da değildir. Kimilerine göre, Havva'ya çıkar. En azından, Doğu Afrika'da 1959'da bulunmuş olan iki yüz bin yıllık en eski "Lucy" iskeleti de bir kadındır.

Öte yandan, bu yazının konusu Dr. Nabila Sadiq'ın (Nebile Sadık) iki bilimsel araştırması üstünedir. Araştırmaların sahibi Yeni Delhi'de Hindistan'ın önde gelen yükseköğretim kurumu Jawaharlal Nehru Üniversitesi'nde (JNU) eğitim görmüş olan Dr. Sadiq birinde "1992-2006 yılları arasında kadınların ABD Kongresi'nde temsili", ötekinde de "1992-2008 yıllarında Maryland ve Georgia birlikte devletlerinin meclislerinde Afrika kökenli Amerikalı temsilci kadınlara ilişkin karşılaştırmalı siyasal katılım"ı ele almaktadır. Ancak, bu sunuş yazımda önce konunun önemini anımsatarak başlamak, sonra da yazarın vardığı sonuçlara gelmek istiyorum.

Kadın hakları üstüne yazılanlar tekdüze değildir; başka bir deyişle, bu konuda yalnız bir yorum, okul ve yaklaşım yoktur. Bunları burada özetlemek bu yazının amacına uygun sayılmaz. Dr. Sadiq'ın odaklandığımız iki araştırması da bu farklı ele alışları sunmakla yükümlü değildir. Akademik tezler genellemeler yapmaz. Onun yerine konuyu sınırlayıp derinliğine araştırır. Böyle olması kaçınılmaz sayılmalıdır, çünkü bilimsel araştırmalar küçükten başlayıp olabildiğince büyüğe, genele, yani tüme gider.

Kadın hakları konusuna yaklaşım değişen tarih ve coğrafya koşullarında, ayrıca farklı kültürlerde birbirinin aynı olmayabilir. Ancak, bu değişikliklere karşın,

tümünde görülen genel bir özellik vardır: erkeğin topluma önemli ölçüde egemenliği ya da onu baskısı altına almış olması. Erkeksi düzen geleneksel ve aşama sırasına göre olacak, bu nedenle farklı budunsal küme ve ekonomik sınıftan gelenleri orta hedefte birleştirecektir: kısaca, kadınların üstünde egemenlik.

Bu eşitsizlik durumunda yapılması gereken kadının sesini kesen ilkelerin ve yapıların değişmesini sağlamaktır. Son yıllarda bu yönde adımlar da atıldı. Hükümetler, Birleşmiş Milletler (BM) düzeni ve sivil toplum kuruluşları birtakım yasal değişiklikleri geliştirdiler. Hedef “Kadınlara Ayrımın Tüm Biçimlerinin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin BM Antlaşması”nın ölçülerini yaşama geçirmektir. Kadınların tek başlarına sokağa çıkmaları ya da araç kullanmaları yasak olan aşırı tutucu ülkelerde bile bir kısırdanma oldu. Kimi hükümetler kadın haklarının kısılmasının yoksullukla bağlantılı olduğunun bilincine vardılar. BM düzeni kadın haklarını gündeme alarak cinsiyet eşitliğini sağlayacak süreci olumlu yönden etkilemeye çalıştı. Sivil toplum kuruluşlarının aynı yönde ileri atımları oldu.

Ne var ki olumlu adımlara karşın, kadınlar hemen hemen her yerde “ikinci” sıradalar, ayrımcılıkla karşılaşılıyorlar, gelişmenin ürünlerinden kendi haklarını eşit olarak almıyorlar ve dünya yoksullarının yüzde 70’ini oluşturmayı sürdürüyorlar.

Bu durumda, süregelen tablonun içinde şu gerçekler hemen öne çıkmaktalar: Özellikle kırsal ve fakir kadınlarda gelir eşitsizliği ve işsizlik; kadınlara yönelik türlü şiddet olaylarından başka yasal görevlilerin bu konudaki önyargıları; kadınların barışçı çözüm konularında karar yerlerine gelemeyişleri; büyüyen küresel ekonomide mülk sahipliği, ücret ve iş olanaklarında haklarını alamayışları; bir yanda yasalar ve öte yanda da uygulamalar arasındaki farkın sürüp gitmesi; eşitliği sağlamada yardımcı olacak parasal ve insan kaynaklarının yetersizliği; kimi yasaların düzeltilmemiş olmasından başka kadınların hukuk bilgisinin azlığıyla o yasaları yürütecek resmî kişilerin duyarsızlığı; kitle haberleşme araçlarının kadın yazarlara ve sunuculara yeterli ölçüde açılmamış olması; kamuoyunun kadınlara eşitlik verilmesinin çevrenin korunmasında da yardımcı olacağının henüz anlaşılmaması; çocuk yaştaki kızların çalıştırılmaları; reşit olmayan kızları evlendirme ve onları türlü yollardan sömürme...

Nabila Sadiq’ın Amerikan Kongresi’nde kadın varlığını konu edinen tezi bu temsiliyetin nüfusa oranla oldukça düşük düzeyde kaldığını saptayarak kadınların ABD siyasetinde karar-vericilik üstünde ne denli etkili olduğunu araştırıyor. Bilindiği gibi, Amerikan kadınları ülke nüfusunun yarısından fazlasını oluştururken, Temsilciler Meclisi ve Senato’dan oluşan Kongre’deki oranları yalnızca yüzde 16.3’tür.³

Beş bölümden oluşan birinci tez, kadının yaklaşık son elli yılda Kongre'deki varlığını, kadın eylemciliğini, seçmen ve aday kadınları, kadın hakları savaşımındaki aşamaları, haklar konusunun siyasi partilere yansımaları ve nihayet Amerikan kadınının önündeki engelleri ve bunlardan çıkarılması gereken sonuçları içermektedir.

Araştırmacı Nabila Sadiq'ın belirttiği gibi, oy hakkını 1920'de kazanan Amerikan kadını o yıldan bu yana birtakım başarılar elde etmiş, ancak siyasette hakça bir yer kazanabilmek için birçok engelle karşılaşmıştır. Kongre'de 1917'de tek bir kadın varken, 2007'de bu sayı 84'e ulaşmıştı. Nabila Sadiq ABD'de kadınların siyasete katılmalarının meclis tartışmalarına yeni boyutlar ve farklı içerikler getirdiği kanısındadır. 1992'de 28 kadın adayın seçilmesi bu yıla ABD'de "Kadın Yılı" tanımını kazandırmış, ama 2007 seçimi bu sayıyı 84'e yükseltmişti. Bununla bağlantılı olarak, Temsilciler Meclisi'nde ilk kez bir kadın başkan olmuştu.

Ancak, sayının artması kadın haklarının ancak bir yanıdır. Daha önemli olan kadın üyelerin tartışmalara katılımı, çoğunlukla uyuşmadıkları konularda muhalefette direnmeleri ve küçük bir azınlıkta kalsalar bile doğru bildikleri yönde oy kullanma istencini açıkça sergilemeleridir. Ne var ki, yazarın da belirttiği üzere, kadın seçmenler ve Kongre üyeleri iktidar ya da güç devingenliğine duyarsız kalırlarsa, onların gereksinimleri ve tercihleri dikkate alınmayacaktır. Bu nedenle, kadınların siyasal katılmaları önündeki engellere doğru tanılar koymak hakları kazanıp uygulatmak için gereklidir.

Amerika'da feminizmin temelde üç aşamada yeni kazançlar sağladığı söylenebilir. Kadın hakları konusunda kendilerine de bir görev düştüğüne inanan birtakım genç kuşak kadınlar oy kullanma, sivil halk kuruluşlarında önder olma ve adaylığa özenme gibi yenilikler denediler. Seneca Bildirisi'nde görülen atılımlar aşamaların birincisidir. Hem Temsilciler Meclisi, hem de Senato'da kabul edilen Eşit Haklar Değiştirgesi ikinci aşamanın en belirgin olayıdır. Nihayet, 1992 seçimlerinde Kongre'ye ilk kez çok sayıda kadının seçilmesi üçüncü aşamanın başlangıcıdır.

Bu yeni koşullarda, Amerikan siyasi partileri de seçimlerde aday olan kişiler de bundan böyle kadınları görmezden gelemeyizler. Kadın cinsi nüfusun da, seçmenin de artık yarısından fazlasını, yani çoğunluğunu oluşturuyor. Ayrıca, 1980'lerden bu yana, 1950 siyasal ikliminden farklı olarak, kadınların çoğu -deyim yerindeyse- ortanın sağında değil, genelde solunda yer almaktadır. Örneğin, 2004 seçimlerinde erkeklerin yüzde 55'i tutucu George W. Bush'u desteklerken, kadınların yüzde 48'i, yani daha azı ona arkaymıştı. Başkanlık ve Kongre seçimleri gösteriyor ki, kadınların tercihleri erkeklerden başka yöndedir.

Önemli olan şu ki, aradaki fark ne denli ufak olursa olsun, bir adayın seçilip seçilmemesi sonucunu doğurabilir. Gerçek şu ki, Amerikan siyaset yarışmasında çok az farkla kazanmış ya da kaybetmiş olan adaylar vardır. Örneğin, Bush 2000 seçimlerinde genel sonucu saptayacak olan Florida oylamasında yalnız ve yalnız 537 oyla öne çıkıp Beyaz Saray'a girebilmişti. Geçmişte Harrison ve Hayes de böyle seçilmişlerdi.

Kadın varlığı yönünden önemli bir engel, yazarın belirttiği gibi, zaten adayların küçük bir azınlığının kadınlardan oluşmasıdır. Bu durum yalnız ülke çapında sorumluluklar için değil, yerel meclis üyelikleri için de doğrudur. Öte yandan, seçilmek için önce aday olmak gerekir. Bu engeller aşıldığında, kadınların yerel ve ulusal meclislerde erkeklerle eşit olmamaları için bir neden yoktur. Ancak, kadının yeter sayıda aday olması için de hem yeterli para kaynağı bulunmalı hem de onların bu iş için eğitilebilmeleri ve siyaset süreci içinde eylemci olma düzeyine erişmeleri sağlanmalıdır.

Anlamak gerekiyor ki, kadın seçmenle kadın adaylar aynı şeyler değildir. Dahası, bu ikisi birbirinden bir hayli farklıdır. Kadının oy hakkı kuşkusuz önemli bir başlangıçtır. Kadının siyasetteki varlığı önce bu yoldan kabul edilir. Kadınları kazanmayan, böyle bir kazanıma gereken dikkati göstermeyen bir adayın başarı olasılığı herhalde yoktur. İkinci aşama kamu görevinde eşitlik olmalıdır. Bu yol kadınları da önemli karar mevkilerine taşır.

Nabila Sadiq'ın araştırması siyasi partilerin rolü ve kadın hakları konusundaki tavırlarını da içeriyor. Bu yönde 1960 sonlarından bu yana önemli değişiklikler oldu. Önce, kadınlar yerel siyasete ve onunla bağlantılı yapılanmaya katılmayı öğrendiler. Siyasetin halk ayağı oradadır. Kadın bu temel kaynaktaki yerini almalı ve orada bir eşitlik sağlamalıdır. Amerikan siyasetinde bu yönde son yarım yüzyıl içinde olumlu atılımlar yer aldı. Daha sonra, her iki partinin de genel kurullarında kadın temsilcilerin oranı yükseldi. Bu gelişmelerin bir sonucu da kadın adayların başkanlık ve yardımcılar seçimlerinde öne çıkmaları ya da yer almalarıdır. Henüz hiç biri başkan ya da başkan yardımcısı olarak Beyaz Saray'a girememiştir ama en üst düzeydeki bu karar yerleri için bir değil, birkaç kez aday olmuşlardır.

Konumuz yönünden önemli bir gelişme Demokrat Parti ile Cumhuriyetçi Parti arasında kadın hakları konusunda bir kutuplaşma yaşandığı gerçeğidir. İki partinin Eşit Haklar Değiştirgesi bağlamında resmî tavırları farklıdır. Kadın haklarını destekleyen siyasi parti Cumhuriyetçiler değil, Demokratlardır. Bu nedenle, kadınlar ülke çapında önderliği Demokrat Parti içinde yakalayabilirler. Cumhuriyetçi Parti ise, 1980 ulusal toplantısında görüldüğü gibi, kadınlar için

eşit haklar konusunu gündeminden kaldırmıştır. Bu partinin perde arkasından itmesiyle, ülke düzeyinde yaygın olmayan kimi sivil kuruluşlar, sözcüleri kadın olsa bile, Amerikan kadınlarının oy hakkının geri alınması çizgisinde az bilinen ve fazla etki yapmayan öneriler de ileri sürmüş ve genel oluşumla ters düşmüşlerdi. Demokrat Parti ise, kendi çizgisinden sapmadı ve geri dönüşe kendi çatısı altında izin vermedi.

Kimi yorumculara göre, Nev York ve Vaşington'daki 11 Eylül 2001 tarihli saldırı Amerikan ulusunu birleştirmiş ve kadın konusundaki ayrımı da daraltmıştır. Amerikan kadınları "güvenlik" konusunda, gerçekçi olsa da olmasa da, Cumhuriyetçilerin katı yaklaşımlarını kendilerine karşı özel bir tavır olarak yorumlamaktan bir ölçüde vazgeçebilirler.

Genel bir sonuç olarak, şu yargı haksız sayılmaz: Bundan sonraki ABD seçimlerinde kadın varlığı en azından oy ağırlığı olarak kendini daha fazla duyuracak ve bir yoğun ve birleşmiş "kadın kitlesinden" söz ettirecektir. Bu nedenle, her iki parti de kadınlara öncekinden daha fazla önem veriyor. Cumhuriyetçiler de kendilerinden beklenenden daha fazlasını yapmış durumdalar. Sonuçta, kadınların her iki partide de katılımı yükselmiştir. Bundan sonraki gelişmeler partilerin tutumlarının yanı başında, seçmen tavrına, kadın adayların sayıları, olanakları ve niteliklerine, ayrıca her seçim yarışının yapısına göre değişecektir.

Nabila Sadiq'ın ikinci büyük araştırması olan doktora tezi iki Amerika Birleşik Devletleri'nde Afrika kökenli kadın meclis üyelerinin varlığıyla ilgilidir. Siyah Amerikalılar o ülke nüfusunun 36.4 milyonunu ya da yüzde 12.9'unu oluşturuyorlar. Afrika kökenli Amerikan kadınları da Afrikalı Amerikalıların yüzde 52.4'ü ya da tüm kadın nüfusun yüzde 13.3'üdür.

Onların Amerikan tarihi boyunca yaşamları, yaradılıştan geri, sorumsuz ve şehvet düşkünü anlamında uçarı oldukları gibi birtakım önyargılarla bağlantılı geçmiştir. Bu nedenle, ırkçılık, ekonomik bağımlılık ve kolay cinsel hedef görülmenin kurbanı olmuşlardır. Öyleyse, siyasal katılımlarının ABD Kongre'sinde yüzde 2.2'de ve 50 birlikte devlet içindeki üyeliklerin de uzun yıllar yüzde 3.1'de kalmış olmasına şaşmamak gerekir. Bu durumda, kadınların siyasal yaşamı üstüne araştırmalar ve yayınlar da genelde beyaz kadınlarla ilgilidir. Nabila Sadiq'ın Afrika kökenli Amerikalı kadınların siyasal temsili ve meclisler içindeki tavırlarına yönelik bu araştırması bu nedenden ötürü de konuyla ilgili önemli bir bilimsel katkı olarak değerlendirilmelidir.

Kuşku yok ki, siyah Amerikan kadını kendi ülkesinde geriye itilmiştir ve hakkından çok daha az temsil olunmaktadır. Üstelik beyaz kadın erkek dünyasında kadın

olduğu için baskı altına alınırken, Afrika-kökenli Amerikan kadını bir de doğuştan siyah tenli olmanın ayrımcılığıyla hedeftedir. Araştırma bu çerçevede içinde 1992-2008 yıllarına odaklanarak oy verme ve seçilme ile bu tür kadının siyasette ilerlemesi önüne dikilen toplumsal, ekinel ve ekonomik ögelere eğilmektedir.

Amerikan federalizmini oluşturan 50 birlikteş devletin kendi içlerindeki kadın hakları düzeyi konumuzla doğrudan ilgilidir. Yerel siyasetin kimi odaklarında kadın, özellikle siyah olanı üstünde özel baskılar ve önünde yöresel engeller bulunabilir. Bu nedenle, kuzeyde Illinois ile güneyde Alabama meclisleriyle yürütme erkleri arasında farklar bulunacaktır. Nabila Sadiq'in çalışması Maryland ve Georgia adlı birbirine yakın iki birlikteş devleti ele alıyor. Bu iki siyaset biriminin özelliği Afrika kökenli Amerikalı kadınların bu iki yerde en yüksek temsile erişmiş olmalarıdır. 50 birlikteş devletin tümünde ve yerel düzeyde seçilip görev yapmakta olan toplam 1.751 kadından 239'u Afrika kökenlidir ve bunun en yüksek yüzdeleri bu iki birlikteş devletten gelmektedir. Oran, Maryland için yüzde 8.3, Georgia için de 6.6'dır. Araştırmanın bu yükselişi incelemesi doğaldır. 1992'de söz konusu meclislerde 131 siyah kadın vardı; bu sayı 2008'de 239'a çıktı. Seçilmiş olan iki bölgeyle tarihler bu nedenle yerindedir. Veriler Maryland ve Georgia seçmenlerinin yarısından fazlasını kadınların oluşturduğunu gösteriyor. Oysa bu durum yerel devlet meclisleriyle öteki karar-verici yapılarına yansımıyor. Çalışma bu sorunların nedenlerine de eğilmektedir.

Beş bölümden oluşan araştırma ilk bölümde Afrika kökenli Amerikan kadınının siyasal güç sahibi olmak için verdiği savaşıma gereken yeri ayırıyor. Siyah kadın Yeni Dünyaya başka bir anakaradan köle olarak getirilmiş, köleliğin kaldırılmasına omuz vermiş, bir süre sonra feminist akıma katılmış ve genel kadın hakları için kendine düşeni yapmaya çalışmıştır. İkinci bölüm siyah kadının seçmen, eylemci, aday ve siyasetçi yönlerine eğiliyor. Meclislerde orantısız temsil ediliyorsa, önünde birtakım engeller olmalıdır. Üçüncü bölüm siyasi partilerin adayları seçmeleri ve desteklemeleri, bir anlama siyahların Cumhuriyetçiler yerine Demokrat Partiye yönelmeleri üstünedir. Dördüncü bölüm, aynı kadınların oy verme dokusuna odaklıdır. Son bölüm, toplanan tüm verilere dayalı sonuçlardır.

El emeğine dayalı sıradan işçi gibi dışarıdan getirilen siyah kadın bir mal konumuna indirgenmiş, türlü acıyı tatmış, ama kendine yeni bir yer bulmaya çalışarak dernekler kurmuş, okullar açmış, kitaplıklar oluşturmuştur. Bu uğraş içinde kimileri eğitim görmüş, meslek kazanmış, kamu hizmetinde yer almış ve toplumda önderlik düzeyine gelmişlerdir. Bu değişim, önceleri ağzını açamayanlara ses, dermansızlara güç ve bahtı kara görünenlere umut kazandırmıştır. Öyle ki, cinsle birlikte ırk Amerikan siyasetinde bugün de eski günlerdeki gibi önemlidir. Cinsel sömürüye, ekonomik baskıya, toplumsal alaya

ve kişisel yönden insanlıktan ayırmaya karşı sürdürdüğü savaşım ona siyasal gücün ne denli önemli ve vazgeçilmez bir silâh olduğunu öğretmiştir.

Bu gelişmeye koşut olarak, Afrika kökenli Amerikalı kadınların sayısı birlikte devlet meclislerinde artmıştır. Örneğin, 1970’te 1.469 seçilmiş siyah kadına karşılık 2001’de 9.101 kadın vardı. Bu oran birlikte devletlerin başkentlerinde ve Vaşington’da daha yüksektir. Sayıları yerel meclislerde 1970’te yalnız 15 olan siyah kadınlar 1992’de 131 gibi nedeysen on katına yükseldiler. Bunların yüzde 60’ı Demokrat Partiliydi. Yerel meclislerdeki toplam sayıları 1992’de 827’den 2008’de 1.201’e ulaştı. Bu arada, siyah kadın seçimlerde aksatmadan oy kullanma, kampanya için paraya kıyma, desteklediği aday uğruna tanıtım eylemlerine girişme, gerektiğinde protestolarda yer alma ve siyasal nitelikli toplantılara üşenmeden katılma gibi deneyimler ve alışkanlıklar edindi. Bütün bunlar demektir ki, siyah Amerikalı kadın son yıllarda epeyi yol almış, siyaset eğitiminde köşeler dönmüş ve söz konusu Maryland ve Georgia meclislerindeki üyeliklerini dört kat arttırmıştır.

Anayasada yapılan değişiklikler katılım olanaklarını katladıysa da siyah kadının önünde birtakım engeller kuşkusuz sürüp gitmektedir. Siyaset yarışına kitle olarak geç girdiğinden ötürü, deneyimi erkeğe ve beyaz kadına oranla daha azdır. Adayları seçen baskı örgütleri kendi çıkarlarını öne almaktadırlar. Siyah kadının seçim amaçlı para olanakları daha dardır. Birçok yetenekli ve iyi eğitim görmüş siyah kadın seçim harcamalarının kendi bütçesini çok aştığı kanısındadır. Borç para bulup ardından seçilememe yaşamının geri kalan bölümünü daha zorlaştıracaktır. Bu nedenle, çoğu siyah kadın aday bile olmak istemiyor. Başkalarının katkıları da yeterli olmayabilir. Beyaz erkek adaylar için seçim kampanyası göklerinde uçuşan milyarlar siyah kadın uğruna yatırılmamaktadır.

Gene de, kadınların siyasete bir bütün olarak ağırlıklarını koymak istediklerine ilişkin göstergeler var. 1992’de ABD Senatosu’na seçilen dört kadını çoğunlukla destekleyenler de kadındı. Öyle ki, bundan böyle tüm adaylar, kadın ya da erkek olsun, seçmenin yüzde 54’ünü oluşturan kadın oyları için yarışmak zorundalar. Konu çocuklara sahip çıkma, sınır-ötesinde savaş yürütme, uyuşturucu satışını denetleme, din ve ABD’de özel teşebbüsün sınırları gibi sorunları kapsayınca, erkeklerle kadınlar, dahası siyah erkeklerle siyah kadınlar arasında farklar belirlemekte ve siyah kadınlar bunlara benzer sorunlarda daha kitlesel davranmaktadırlar.

Yukarıda siyah kadınların Demokrat Parti’ye yöneldikleri söylendi. Bu yönelişte insan hakları kuruluşlarının, feminist eylemin ve siyah kiliselerinin etkileri oldu. Bu akımlar en başta Demokrat Parti şemsiyesi altında gelişip serpiliyorlardı.

Bu nedenle, siyah kadınlar çoğunlukla Demokrat Partilidir; üstelik erkeklerden daha fazla öyledirler. Denebilir ki, siyah kadınlardaki bu bilinçlenme siyah erkeklere oranla daha belirgindir. Siyah kadın, bir kitle davranışı olarak, kadın ve çocuk hakları, aile sorunları, sağlık ve eğitim konularında daha duyarlıdır. Siyah kadın aday, kadın ya da erkek olsun, beyaz olmayan seçmenden oy alarak meclislerdeki üye sayısını arttırmıştır. Bu artış oranında, bugüne değin beyazların egemenliği altında olan birçok yaşamsal konu da siyahların, özellikle siyah kadın sözcülerin denetimi altına girmektedir. Örneğin, Maryland ve Georgia'da sağlık gibi yaşamsal konulardaki yasa tasarılarının hazırlayıcıları ve destekleyicileri daha çok Afrika-kökenli meclis üyeleridir. En çok yasa tasarısını onlar vermiş ve daha çok onların önerileri kabul görmüştür.

Nabila Sadiq'ın geniş kapsamlı ve kendine özgü araştırması gösteriyor ki, Afrika-kökenli Amerikalı kadınların ABD siyasetindeki varlığı ve etkisi sürecekle artacaktır.

Sonnotlar

¹ Sadiq N (2007). Women Empowerment: A Study of Representation in the US Congress, 1992-2006. New Delhi: School of International Studies, Jawaharlal Nehru University (JNU).

² Sadiq N (2007). Political Participation and Empowerment: A Comparative Study of African American Women in State Legislatures of Maryland and Georgia, 1992-2008. New Delhi, JNU.

³ Bu ve benzeri sayılar tezin "Sonuçlar" bölümünden alınmıştır.